

Bijlage 1 Opbrengst Omgevingsdialoog

Inleiding

In maart, mei en november 2019 hebben in verschillende deelgebieden van de gemeente Omgevingsdialogen plaatsgevonden. Aan de hand van interviews en werkvormen is daarbij met inwoners en inhoudelijke experts gesproken over kwaliteiten, kansen en opgaven in de fysieke leefomgeving. Ook zijn verschillende oplossingsrichtingen voor deze opgaven besproken en is er gediscussieerd aan de hand van stellingen voor de toekomst.

In dit document is een samenvatting van de opbrengst opgenomen, is aangegeven op welke plek de opbrengst is verwerkt en zijn de verslagen van de bijeenkomsten opgenomen.

Ook bij het opstellen van de ontwerp-Omgevingsvisie zijn inwoners en belangenorganisaties opnieuw betrokken.

Opgaven (bijeenkomsten maart)

Tijdens verschillende omgevingsdialogen brachten inwoners uit de wijken en dorpen samen in kaart wat de kwaliteiten in de verschillende deelgebieden zijn en welke toekomstopgaven hen bezig houden.

De bijeenkomsten vonden plaats in:

- Nieuwehorne (MFA de Kiekenhof)
- Oranjewoud (Hotel Tjaarda)
- Akkrum (OBS Akkrum)
- Tjalleberd (MFA Aengwirden)
- Heerenveen (Nordwin College)



Tijdens bijeenkomsten in Nieuwehorne, Oranjewoud, Akkrum, Tjalleberd en Heerenveen werd met inwoners gesproken over kwaliteiten, kansen en opgaven in hun leefomgeving

Op veel plekken kwam naar voren dat inwoners waardering hebben voor het landschap en dat dit de gemeente aantrekkelijk maakt om te wonen. Daarnaast werd gesproken over de gevolgen van vergrijzing voor voorzieningen als scholen en sportverenigingen. Voorzieningen als sportverenigingen en scholen zijn als ontmoetingsplek belangrijk voor de binding met het dorp. Inwoners vinden het belangrijk dat dit in stand wordt gehouden. Bij meerdere dialogen werd het belang van goede fietsroutes benadrukt. Dit vergroot niet alleen de bereikbaarheid van voorzieningen, maar zorgt er ook voor dat mensen meer gestimuleerd worden om te bewegen.

Ook andere onderwerpen kwamen aan bod, zoals de noodzaak om bestaande woningvoorraad geschikt te maken voor de toekomst. Veel inwoners geven aan dat er meer variatie aan woningbouw nodig is in de dorpen en wijken. Deze variatie kan er zorgen dat er een meer gemengde bevolking ontstaat, wat ten goede komt aan het samenleven in de wijken en dorpen. Dit gaat eenzaamheid onder inwoners tegen.

De energietransitie en klimaatadaptatie zijn thema's die overal spelen. Inwoners geven aan dat de energietransitie tot stand moet komen op een manier die past bij de kwaliteiten van de gemeente Heerenveen. Veel inwoners zien het liefst dat de toekomstige energiebehoefte zoveel mogelijk wordt opgelost op bestaande daken of binnen bestaand bebouwd gebied, zodat het landschap zo weinig mogelijk wordt aangetast. Klimaatadaptatie speelt volgens de inwoners vooral in de bebouwde omgeving. Er is onder inwoners behoefte aan informatie, zodat zij ook in hun eigen achtertuin maatregelen kunnen treffen.

Kwaliteiten • Landschappelijke kwaliteit en diversiteit / rustig & landelijk wonen • Saamhorigheid/verenigingsleven in de dorpen • Heerenveen (voorzieningen) en omgeving (landschap) vullen elkaar aan • Heerenveen goed bereikbaar per snelweg en spoor	Kansen • Technologie (domotica, zelfrijdend vervoer, snel internet) • Beleefbaarheid landschap en cultuurhistorie vergroten • Verbeteren van de bereikbaarheid via de Lelylijn
Verbeterpunten • Kwaliteit openbare ruimte (o.a. Akkrum en A32-zone) • Snelweg als barrière en bron van hinder	Opgaven • Vergrijzing / voortbestaan verenigingen / vrijwilligers • Geschikte woningen jong en oud • Aanpassing bestaand woonvoorraad • Eenzaamheid / sociale samenhang in wijken • Invullen leegstaande panden • Beweging / veilig en comfortabel fietsen • Balans tussen landbouw/biodiversiteit. Meer dialoog tussen boeren en burgers • Landschappelijke identiteit • Energietransitie goed inpassen in het landschap. Geen grote zonneparken / wel mini-windturbines • Water vasthouden en bergen

Samenvatting benoemde kwaliteiten, kansen, verbeterpunten en opgaven uit de eerste dialoogronde

De verslagen en resultaten van de bijeenkomsten zijn te vinden op de website www.mijnkijkopheerenveen.nl

De opmerkingen uit deze dialoogronde komen in de Beleidskoers fysieke leefomgeving terug op de volgende plekken:

- In de paragraaf over kernkwaliteiten (paragraaf 1.3)
- In de paragrafen over opgaven (paragraaf 3.2 t/m 3.5)

Oplossingsrichtingen (bijeenkomsten mei)

De opgaven die waren geformuleerd door inwoners in maart stonden centraal tijdens de vier bijeenkomsten in mei. Tijdens de bijeenkomsten ging het over verschillende oplossingsrichtingen. De werkvormen waren gericht op verschillende 'hoe-vragen'. Voorbeelden hiervan waren:

- “Hoe behouden of versterken we de kwaliteit van het landschap?”
- “Hoe zorgen we ervoor dat er in de toekomst passende woningen zijn voor jong en oud?”
- “Op welke manier zorgen we dat de inrichting van de leefomgeving bijdraagt aan onze gezondheid?”

Bij deze dialoogronde waren experts van verschillende organisaties en medewerkers van de gemeente aanwezig om informatie te geven over de onderwerpen die in maart aan bod zijn gekomen. De dialoogavonden vonden plaats in:

- Katlijk (Kwartier Noord)
- Jubbega (MFC de Kompenije)
- Akkrum (OBS Akkrum)
- Heerenveen (Trinitas)



Tijdens een tweede ronde bijeenkomsten werd met inwoners gesproken over oplossingsrichtingen

Op veel plekken kwam naar voren dat inwoners graag een meer divers woningaanbod zien. Dit zorgt voor doorstroming op de woningmarkt en geeft mensen de kans om in een woning te wonen die bij hen past. Er werden veel suggesties gedaan om de leefbaarheid in de dorpen en wijken te verbeteren (meer ontmoetingsplekken, gemengde woonvoorraad, samenwerking tussen organisaties).

Inwoners vinden dat de leefomgeving kan bijdragen aan gezondheid. Zij geven aan dat de aanleg van snelle en veilige fietsroutes daarbij van belang zijn zodat bewegen wordt gestimuleerd, maar ook dat de openbare ruimte voor mindervaliden toegankelijk moet zijn. De openbare ruimte moet ingericht worden voor de voetganger, de auto speelt nog maar een kleine rol.

Op het gebied van landschap vindt men het belangrijk dat de identiteit behouden blijft en dat het landschap herkenbaar is. Tegelijkertijd erkent men ook dat het landschap verandert en wordt aangepast aan de eisen van de tijd. Wel kun je een aantal iconen, dragers en structuren vastleggen waarin de identiteit van het landschap besloten ligt en die verwijzen naar de geschiedenis (bijv. watergangen, dijken of de verkavelingsrichting). Daarnaast werd er veel gesproken over de energietransitie. Een lokale, gezamenlijke aanpak zorgt voor volgens de aanwezigen voor draagvlak om de benodigde resultaten te behalen. Op het gebied van klimaat waren veel inwoners enthousiast over de vergroening van daken, tuinen en straten.

Geschiedte woningen voor jong en oud • Een gevarieerde woningvoorraad en daardoor een gemixte bevolking • Levensloopbestendige woningen • Geschikt maken van de bestaande woningvoorraad • Ontwikkeling van hofjes/straten die sociale cohesie stimuleren • Betaalbare en duurzame woningen voor kleine huishoudens • Meer doorstroming op de woningmarkt • Meer flexibiliteit in bestemmingsplannen	Aantrekkelijk om te recreëren • Duidelijke identiteit en uitstraling van het gebied rond Oranjewoud • Meer recreatieve routes zoals dorpsommetjes • Recreatieve voorzieningen toevoegen zoals een zwemplaats in sommige dorpen • Digitale en/of fysieke informatievoorzieningen • Aanleg voorzieningen voor recreatieve overnachtingen (o.a. sanitair, oplaadpunten en camperplekken)
Bereikbare voorzieningen / dorpen leefbaar • Regulier OV en lokale initiatieven vullen elkaar aan • Betrokkenheid jeugd vasthouden om verenigingen vitaal te houden • Verandering takenpakket vrijwilligers • Verlagen kosten door verduurzaming accommodaties • Centrale rol voor dorpshuis/MFA • Ontmoetingsplekken in groenvoorzieningen • Aanleg Lelylijn	Landschap herkenbaar en vitaal • Behoud landschap • Beheer bosgebied belangrijk om het aantrekkelijk te houden • Betere balans tussen landbouw, natuur en recreatie • Meer bloemen en kruiden in de openbare ruimte voor vergroten biodiversiteit • Landschap aanpassen aan de tijd met behoud van iconen en structuren van vroeger en nu • Flexibiliteit voor functiewijziging en (her)ontwikkeling agrarische bedrijven
Een omgeving die uitnodigt om te bewegen • Veiligheid: scheiding van wandelaars, fietsers en autoverkeer • Aanleg fietssnelwegen • Shared space in de centra van dorpen • Veilige fietsroutes naar scholen • Openbare ruimte beter toegankelijk voor mindervaliden	Inspelen op economische trends en omslag naar circulaire economie • Verbetering vestigingsklimaat voor circulaire economie door samenwerking in ketens en aanleg infrastructuur • Benutten van leegstaande panden in het centrum van Heerenveen voor start-ups
Een omgeving die bestand is tegen de gevolgen van klimaatverandering • Bergen en opvangen van regenwater door bredere sloten en greppels of onder parkeerterreinen • Meer groen en minder steen in openbare ruimte en tuinen • Experimenten met peilbeheer door gebruiker van agrarische grond • Nieuwe projecten aangrijpen om omgeving klimaatbestendig te maken • Acceptatie dat straten en viaducten soms onder water staan	Transitie naar duurzame energie • Minder energie verbruiken • Verduurzaming bestaande woningvoorraad • Realisatie capaciteit bij bedrijventerreinen of dichtbebouwd gebied • Collectieve projecten zoals dorpsmolens en zonnevelden door middel van energiecoöperatie • Lokale projecten waar inwoners de regie hebben • Onderzoek blijven doen naar alternatieve oplossingen zoals waterstof en aquathermie • Aandacht voor financiering duurzaamheidsmaatregelen in relatie tot armoedeproblematiek

Samenvatting van genoemde oplossingsrichtingen per opgave

De verslagen en resultaten zijn te vinden op de website www.mijnkijkopheerenveen.nl

De opmerkingen uit deze dialoogronde komen in de ontwerp-Omgevingsvisie terug in de paragrafen over opgaven (paragraaf 5.2 t/m 5.5).

Prioriteiten / richting kiezen (bijeenkomst 26 november 2019)

Op 26 november werd in het Thialf een Omgevingsdialoog georganiseerd. De bijeenkomst had twee doelstellingen:

1. Terugkoppelen wat er met de inbreng van inwoners uit de eerdere sessies van maart en mei is gedaan. Er waren immers ook verschillende inwoners die voor het eerst meededen aan de Omgevingsdialoog;
2. Ophalen hoe men aankijkt tegen een aantal dilemma's. De argumenten die hierbij naar voren zijn gebracht, kunnen raad en college gebruiken bij de besluitvorming over de Beleidskoers fysieke leefomgeving en de Omgevingsvisie.



Een paar constateringingen naar aanleiding van de Omgevingsdialoog op 26 november:

- Bij een aantal stellingen was het aantal voor- en tegenstanders redelijk in evenwicht. Daarbij kwamen er ook een aantal nuances aan het licht. Men is bijvoorbeeld wel voor bouwen binnen bestaand bebouwd gebied, mits dit niet ten koste gaat van waardevol groen/speelruimte. En veel inwoners willen wel terughoudender zijn met auto's binnen de bebouwde kom als er alternatieven zijn (bijvoorbeeld een rondweg) en de bereikbaarheid voor kwetsbare doelgroepen voldoende is geborgd;

- Bij de stelling over voorzieningen lijken inwoners nog niet heel enthousiast over het bundelen van voorzieningen in grotere dorpen. Velen zien eerder iets in het verdelen van voorzieningen, zodat er in elk dorp een ontmoetingsplek is. Daarnaast vindt men het belangrijk om in te spelen op initiatieven van inwoners;
- Veel inwoners vinden het vanzelfsprekend dat zij ook een steentje bijdragen aan klimaatadaptatie door hun woning, bedrijfspand, oprit en/of tuin zelf aanpassen aan veranderende weersomstandigheden. De overheid zou daarbij moeten faciliteren met goede informatie en stimuleringsregelingen;
- Tot slot was er een zelf ingebrachte stelling over tijdelijke woonconcepten. Een grote meerderheid lijkt wel te voelen voor meer flexibele en tijdelijke woonvormen, omdat woningbehoeftes verschillend zijn en door de tijd kunnen veranderen;
- Gemist tijdens de avond was het onderwerp gezondheid en zorg.

Het verslag en de resultaten zijn ook te vinden op de website www.mijnkijkopheerenveen.nl

De opmerkingen uit deze dialoogronde komen in de Beleidskoers fysieke leefomgeving terug in de paragrafen over opgaven (paragraaf 5.2 t/m 5.5) en zijn benut bij het opstellen van het bepalen van de voorkeurskeuzes van het college ten aanzien van een aantal hoofdonderwerpen (zie oplegger bij de Beleidskoers fysieke leefomgeving).

Bijeenkomst stakeholders (27 november 2019)

Op woensdagmiddag 27 november is een bijeenkomst voor diverse stakeholders en belangenorganisaties georganiseerd. Hiervoor was een groot aantal partijen uitgenodigd, maar was er een beperkt aantal aanmeldingen. Daarom is besloten om de bijeenkomst niet door laten gaan en de partijen die zich hadden aangemeld het aanbod gedaan om afzonderlijk in gesprek te gaan. Twee organisaties hebben hiervan gebruik gemaakt:

- Huurders Belangen Vereniging (HBV);
- Mienskipscentrum Leppehiem.

De volgende organisaties hebben schriftelijk gereageerd:

- Participatieraad Heerenveen, werkgroep ouderen;
- Fries Sociaal Planbureau;
- Mienskipscentrum Leppehiem;
- Alliander;
- Staatsbosbeheer.

Deze organisaties hebben een ambtelijke reactie ontvangen.

Los van de bovenstaande uitnodiging, is er een position paper ontvangen van Vitens over de bescherming van drinkwater.

De opmerkingen van de stakeholders komen in de ontwerp-Omgevingsvisie aan de orde in de paragrafen over opgaven (paragraaf 5.2 t/m 5.5).

Gesprek met buurgemeenten (20 november 2019)

Op de 20 november heeft ambtelijk overleg plaatsgevonden met vertegenwoordigers van de gemeenten Fryske Marren, Súdwest-Fryslân, Leeuwarden, Smallerland en Ooststellingwerf. Niet aanwezig (en wel uitgenodigd) waren vertegenwoordigers van Provincie Fryslân, Wetterskip Frylân,

gemeente Opsterland en gemeente Weststellingwerf. Het initiëren van dit overleg werd erg gewaardeerd.

Opvallende vragen en opmerkingen vanuit de buurgemeenten waren de volgende:

1. Heerenveen heeft een profiel dat bovenregionaal herkenbaar is (topsport). Waarom het behouden/versterken van dit profiel niet (nog) nadrukkelijker neerzetten?
2. Dit geldt ook voor bereikbaarheid. Moet je dit niet neerzetten als een aparte kernopgave? Achterliggende opgave zou kunnen zijn: verbindingen tussen verschillende kernen en gebieden. Zowel fysiek als digitaal;
3. Er is meer regionale afstemming gewenst op het gebied van: voorzieningen, profilering van stedelijke regio's, zorg, enz.

De opmerkingen van de omliggende gemeenten komen in de Beleidskoers fysieke leefomgeving terug in het ambitieparagraaf (paragraaf 4.1) en in de paragrafen over opgaven (paragraaf 5.2 t/m 5.5).

Betrokkenheid Raad en college

Vanuit de gemeenteraad is een stuurgroep ingesteld. Vanuit elke fractie was een raadslid vertegenwoordigd in de stuurgroep. Tijdens de participatiefase heeft de stuurgroep mede richting gegeven aan de invulling van het participatieproces. De stuurgroep en de coördinerend portefeuillehouder zijn regelmatig bijgepraat over de stand van zaken met betrekking tot de Omgevingsvisie. Omdat de participatiefase is afgerond en het project van de Omgevingsvisie nu in een oordeelsvormende fase komt, is besloten om de stuurgroep op te heffen.

Het college is diverse malen geïnformeerd over proces en inhoud via collegelunches.

Enquête Omgevingsvisie (april 2020)

Van 14 april tot en met 3 mei 2020 konden inwoners in een enquête aangeven over wat zij belangrijk vinden voor hun leefomgeving. 118 inwoners van de gemeente hebben de enquête ingevuld.

De resultaten op hoofdlijnen

We zetten kort een aantal uitkomsten voor u op een rijtje:

- Inwoners zien het energiezuiniger (aardgasvrij) maken van woningen als belangrijk onderwerp voor het geschikt maken van bestaande woningen voor de toekomst.
- Inwoners van de kern Heerenveen zien de supermarkt, het ziekenhuis en winkelcentrum als de drie belangrijkste voorzieningen. In de andere dorpen zijn dat de supermarkt, sportvereniging en de basisschool.
- Het groen vinden de meeste inwoners het belangrijkste onderdeel van de openbare ruimte. Daarna ruimte voor voetgangers en fietsers.

Twee open vragen

Ook zijn er twee open vragen voorgelegd aan de inwoners:

- Wat zou je willen veranderen om jouw woonplaats te verbeteren?
- Zie jij jezelf in 2040 wonen en/of werken in de gemeente Heerenveen? Waarom wel, waarom niet?

Alle resultaten van de enquête zijn te vinden op de website www.mijnkijkopheerenveen.nl

Informatiebijeenkomsten ontwerp-Omgevingsvisie (2 en 3 maart 2021)

Op 2 en 3 maart is de inhoud van de ontwerp-Omgevingsvisie (digitaal) gepresenteerd aan inwoners en organisaties. Ongeveer 140 inwoners waren ingelogd en stelden vragen via de chat. Ook waren een aantal gasten aanwezig om een eerste reactie te geven op de inhoud van de ontwerp-Omgevingsvisie.

Vragen die via de chat zijn gesteld, zijn tijdens de bijeenkomst behandeld of na afloop via de mail beantwoord. Veelgestelde vragen (en de antwoorden daarop) zijn gepubliceerd op de website www.mijnkijkopheerenveen.nl.



Zienswijzen op de ontwerp-Omgevingsvisie

Van 18 februari tot en met 1 april heeft de ontwerp-Omgevingsvisie ter inzage gelegen voor een ieder. Tijdens deze periode zijn 11 zienswijzen ingediend door organisaties en 6 zienswijzen door inwoners.

De zienswijzen zijn samengevat en van een reactie. De reactienota is samen met deze vast te stellen Omgevingsvisie aangeboden aan de gemeenteraad. Op een aantal punten hebben de zienswijzen geleid tot aanpassingen in de vast te stellen Omgevingsvisie.